

Nro 16.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Augustusnak 22-dik napján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környülállások.

Trevir városáról azt irtuk múlt kedden költ Kurirunkban, hogy azt el vették ugyan a' miénk inktől a' Frantziák, hanem hogy ismét ki üzettetek onnan. Most már, mind a' külső Országi közönséges levelek, mind a' Bétsi udvari újság után bizonyossan tudjuk, hogy a' mint el vették, úgy még ekkorig meg is maradtak annak birtokában. El vétetésének környülállásait ekként hirdettette ki a' Cs. K. udvari hadi Tanács múlt szerdán délután. Minekutánna el foglalták volna Aug. 7 ik napján Grevenmachert, Luxemburgban Triertől nem melleze fekvő kis városkát a' Frantziák: szük-

ségesnek lenni itilte *Triernek* fő kormányozója *Blankenstein* Cs. K. lovas Generál a' *Mosel* vizének bal oldalát védelmezni, és a' *Wasserbilich* és *Lauzeri* vigyázó tanyákat meg erősíteni, a' mellyekre még a' nevezett napon dél után rajta ütöttek a' Frantziák, hanem csak ugyan visszaverették a' miéink által. Minthogy igen alacsony és tsekély vólt a' *Mosel* vize, és így méltán tarthatott annak jobb partyán állott Cs. K. Generál Májor *Mercandin* a' számos ellenségnek fortélyától, el hagyta ottan vólt ör álló helyét, és *Consaari Brückig* vonta magát vissza.

Következett napon, u. m. *Aug.* 8 dikán, minekelötte t. i. oda érhetek vólna az Austriai és Prussziai segítő seregek, jókor reggel meg támadták a' Frantziák *Blankenstein* lovas Generál kormánya alatt lévő Cs. K. hadi seregeket, 's egészen *Cerfig* vissza nyomták azokat. Onnan a' *Pellingeni* erős tanyára ütöttek, még pedig olly dühösséggel, a' minéműet a' leg vadabb nemzettől sem lehetne várni; hanem itten ök is nem utólsó vitézekre találtak, a' kik ámbátor amazok ötször, sőt hatszor is nagyobb számmal vóltanak, még is vissza verték őket, a' melly tsatában mind két részről sokan hüllottak el, de sokkal többen a' Frantziák között, a' mint ezt bővebben meg fogja a' nevezett Cs. K. lovas Generál írni.

Szokása szerént, sok vesztesége után is le nem mondott az ellenség fel tett tzeilyáról, hanem újjabb és nagyobb erővel menvén *Consaar-Brücke* ellen ugyan azon napon este felé, és elsőben is *Wasserbichi* tanyájokból szoritotta ki velek hofszasan tusakodott seregeinket, annakutánna *Igelre* rontott, és mind ezt, mind amazt el foglalta. Ahozképest, hogy se jobbra, se balra el ne szakalztasson *Blankenstein* lovas Generál több táborozó seregeinktől, kéntelen vólt mind *Trier* városát, mind a' *Pellingeni* erős tanyát az ellenségnek által engedni, és elsőben is a' nevezett város előtt és háta megett lévő tetökre, onnan pe-

dig következett napon *Hetzeradtig*, 's onnan *Aug.* 10 dikén egész *Wittlichig*, melly hat mélföldnre fekszik *Triertől* vissza, *Coblentz* felé vonta sesegeit.

Eggy külföldi közönséges levél ekként írja le ezen történetet: Végbe ment a' tsata, Frantzia kézbe esett *Trier* városa. Múlt pénteken, az az, *Aug.* 8-ikán mintegy 6000 emberből álló Frantzia sereg indult *Grevenmacherből* *Trier* felé, és hol előbbre nyomúltak, hol hátrább mentek, ezt pedig hadi fortélyból mivelték. Kevéssel az után kemény ágyúzás hallatott a' *Pellingeni* sántzok felől t. i. nagy dühösséggel menvén az ellen a' *Moseli* Frantzia ármádia, öszve kaptak a' nevezett sántzban fekvő Cs. K. seregekkel, mellyek vitézi módon védelmezték magokat, 's háromszor verték vissza az ellenséget. Ezek negyedszer is próbát tettek, mint a' vad ketskék, úgy mászkáltak fel a' nagy kösziklákra, 's végtére a' sántzokba is bérontottak. — A' *Mumfredini* regemente, melly halhatatlan bátorsággal védelmezte magát, csak nem egészen öszve vagdaltott. A' több *Trierben*, és körül belől táborozott Cs. K. seregek szombatra viradóra oda hagyták a' várost, és a' vidéket, 's *Coblentz* felé vonták magokat. *Luxemburg* eleibe is eggy corpust állítottak a' Frantziák vigyázatra, ne hogy az abban fekvő Cs. K. őrizet a' tsata alatt ki rontván, hátul kerítse őket. Szombaton mentek bér *Trierbe* a' Frantziák.

¶ *Frantzia Ország.*

Juliusnak utolsó napján meg jelenvén a' *Jacobinusok* tsordája a' *Párisi Convent* előtt, azt erősítették, hogy azok, a' kik *Roberspiere* megfogattatásakor melléje állottak, hamis és tettetett *Jacobinusok* voltak. A' *Convent* ellenben arról kívánta őket meg győzni, hogy az irántok mutatott keménység nem őket, hanem azokat illette, a' kik *Jacobinusi* áll-ország alatt valóságos ellen-

ségei voltak a' Fr. respUBLICÁNAK. — *Legendre* javaslására örökre el töröltetett a' N. Gyűlésben való óráló szék. *Billand Varennes*, és *Collot d'Herbois* sokat beszéltek *Roberspier* öszve esküvéséről, 's eskütt társairól, és azt bizonyították, hogy azok égyet értettek volna a' Fr. respUBLICA ellenségeivel, és meg fogattatásoknak napja volt az a' nap, mellyen gonosz szándékjokat végre akarták hajtani. Ez a' példa tanittson, úgymond *Billand Varennes* benneteket, hogy többé semmi bálványt ne tartsatok. — *La Fayette*nek, *Brissótnak*, *Dümuriernek*, 's több hozzájuk hasonló haza árulóknak lettetek immár áldozatytyaivá. — Emlékezzetek meg arra, hogy nem magános emberektől függ a' szabadság, sőt inkább ezeb szokták azt el rontani. Kaptsoillyatok magatokat a' Conventel égyyüvé, a' melly ezen nagy zürzavarnak közepette is meg mutatta maga characterjét s. a. t. Akármint 's akármint beszéltek a' Conventnek tagjai, elég az ahoz, hogy a' Jacobinusok el nem titkolhatták a' rajtok történt gyalázaton való érzékenységeket.

Mig még *Roberspiere* élt, és arra tekerte a' Frantzia új alkotmánynak kerekeit, a' merre nékie tettett, egész Európának szemei reá voltak függesztetve, és ki félt tőlle, ki benne helyhezette reménységét. A' Frantzia revolutiónak kezdetétől fogva, senkihez sem volt a' nemzetnek nagyobb bizodalma mint *La Fayette*hez, *Dümurier*hez, és *Roberspier*hez, és valamint égyyikben úgy a' másokban is meg tsalattatott reménysége. Ezt a' Fr. nemzetnek nagy bálvány istenét ekként festi le eggy hitelt érdemlő, és ötet közelebbről ismért személy: „*Roberspiere*, úgymond, annak a' gonosz *Damiennek* familiájából származott, a' ki XV. *Lajos* királyt meg akarta öloi, meg is szúrta ötet, 's ezen gonosz tselekedetéért kerékbe törtetett. Ennek a' király gyilkosnak maradványa volt *Roberspiere*, és minthogy e' miatt mind rokonjai, mind ő maga útálatban voltak a'

nemzet előtt, könnyörületességből az *Arrasi* püspök fogta fel ügyét, ő tanította ifjúságában, 's ő tette maga megyéjében prókátorrá. Mingyárt a' revolutionnak kezdetekor *Párisba* ment ő, és mint fortélyos ember külömbkülömbféle ál-ortzákat viselt. Senki nállánál nagyobb ellensége nem volt a' királyi familiának, a' fő nemességek, és papságnak, melly gonosz indulattját ki is nyilatkoztatta azoknak üldöztetésekben, és gvillogtatóztatásokban. Az első N. Gyűlésnek Conventre lett változtatásakor meg hitt barátja volt *Hebertnek*, *Dantonnak*, és más republicánus módon gondolkozó nemzeti képviselőknek, 's azoknak segítségek által ejtette törbe *Brissót*, és más moderatistákat. — *Brissótnak* 's czimborás társainak törbe lett esések után, *Hebert* magát nagyon el hitte, fennyen hajazott, és tsak imigy amúgy bánt több tiszti társaival. *Roberspiere* még ekkor is égygyügyünek, égyenes szivünek, és valóságos republicánusi indulatú embernek lenni mutatta magát, és éppen ez által szerzett magának a' Frantzia nemzet előtt, közönséges kedvességet és tekintetet, a' melly elegendő volt *Hebertnek*, 's czimborás társainak törbe való ejtetésekre.

Kedvességének és nép előtt való tekintetének öregbitésére egybe kaptsolta magát *Seyes* Abbással, azzal, a' ki felől azt mondám vala utólsó *Kuriromban*, hogy e' volt a' Fr. alkotmánynak építő mestere, 's ennek vezérlése által lett ő naggyá, 's ennek segítsége által tafzitotta a' *Hebertistákat* pokolra. Hogy annyival könnyebben végre hajthassa gonosz fel tételét, olyan embert tétetett a' Párisi gárdistáknak fő kórmányozójává, a' közjóra ügyelő Commissionának, és a' revolutionalis széknek előjáróivá, a' kik úgy tántzoltak, a' mint ő a' sípot fújta, mellyet észre vévén *Seyes* abbás, maga útján botsátotta *Roberspiert*; de azomban ő is ellene munkálódott titkos kabinétjában.

Jul. 28-dik napjától fogva *Aug.* 2 dikáig éjjel nappal együtt volt a' N. Gyűlés, melly kiváltképen a' *Roberspiere* czimborás társai ellen tett panaszok vizsgálásában töltötte idejét. — *Lavicomterie* és *Jugot* ki rekesztettek a' Köz batorságra ügyelő Commissiónak kebeléből azért, hogy *Jul.* 28-dik és 29-dik napjain jelen nem voltak a' Conventben. Mások ellen tömlöztöztetés végeztetett, ezeknek száma közt volt *Dávid* nevű igen híres képfestő, kinek leg inkább a' tulajdonított vétkül, hogy ő azt mondotta volna *Roberspierek*, hogy ő kész volna vele égyütt a' méregnek poharát meg innya. — *Lebon* rendkívül való kegyetlenséggel vádolttatott. — A' *Roberspiere* Agenseinek és czimborás társainak vádolttatások által sok kegyetlen történetek mennek világosságra, mellyek mind a' nemzet nevében vitettek végbe. — Eggy *Baptista* nevű meg hittinasáról a' tudódott ki, hogy ő 10 ezer embert vettettett tömlöztzre. — A' revolutionalis széknek közönséges vádolója *Fouquier Tainville* ellen, azt kívánta *Barrere* a' *Jul.* 31-dik napján tartatott ülésben, hogy ő is fogattasson meg, 's adattasson az itilő birák kezébe, a' ki sok familiát és házi népet meg fosztott tápláló istápjától, a' ki nem a' törvény, hanem a' *Roberspiere* parantsolattya 's tettzése szerént itilte, 's sententziázta halálra a' törvénybe idéztetteket. — Eggy időtől fogva gyakorta nagy summa pénzt kért a' *Párisi* pártos előjáró gyülekezet, hol eggy, hol más szükségét vetvén okúl. Most már meg vizgáltatván kasszájok, 6 millió és 100 ezer livra találtatott assignatákban, kész pénzben pedig 50 ezer livra.

Roberspiere annyira vitte a' dolgát, hogy a' Köz Jóra és Batorságra ügyelő Commissióknak még a' Nemz. Gyűlésnek tagjait is, kiknek mint a' Nemzet képviselőinek leg elsőbbeknek kellett volna a' respUBLICÁBAN lenni, minden előre való jelentés nélkül meg fogattathatták, 's a' revolutionalis szék kezébe adhatták, mellytől való fé-

lelem miatt, ha törvényteleniséget tapasztaltak is a' N. Gyűlésnek tagjai a' kormányozásban, csak nyögtek, csak sohajtottak, nem mérészlették szájjaikat fel nyitni. — Ezt a' gonosz végzést, és szokást, *Jul.* 31-ik napján tartatott ülésben, mint *Roberspierne* gonosz fortélyát el törölte a' N. Gyűlés. Ugyan ekkor határozta ezt is meg, hogy a' nevezett Commissiók tagjainak egy harmad része minden hólnapban változzon.

Nagy Britannia.

Londonból iratik, hogy az *Austriai* és *Frigyes Belgyiomnak* szomorú környülállásai nagy nyúghatatlanságba ejtették a' *Londoni* udvart, ministeriumot, parlamentumot, és közönségessen Európának, 's különösen hazájoknak tsendességét és bóldogságát szerető Brittusokat. Múlt *Juliusnak* 25 dik napján tartatott hollzas cabinetbeli tanátskozás után, egy tsemó irás küldetett a' *Yorki* hertzeghez Hollándiába. Az oda küldendő segítő seregek iránt különböző értelemmel vagynak a' *Londoni* politicusok. — Sokan azt sürgetik, hogy a' már ennekelötte meg határoztatott 16 ezer emberből álló sereg, minél előbb küldettessen *York* hertzeghez. Mások szükségesebnek állittyák azoknak otthon maradásokat, és hazájoknak védelmezését, fülökbe menvén, hogy a' *Dünkerkai* ki kötő helyben lévő hadakozó hajókkal, más 40 Fr. hajók tsatolták magohat öszve, 's akarjanak *Angliára* és *Hyberniára* ütni. — Valamint a' N. Birodalomban, úgy ottan is nagy hire van a' majdan lejendő békességnek.

Egy még most is élő, és szélesen ki terjedt tudományáról egélz Európában isméretes Túdósnak *Archenholznak* meg jegyzése szerént, nintsen sem culturájára, az az, elmebeli tehségeinek mivelésére, sem gazdagságára, sem hatalmára, sem kereskedésére, sem különös manufacturaira, sem másokkal való politicus szöve-

tségére, sem végtére ditsiretre de ótsárlásra méltó originalitására nézve is, e' világnak 5 részeiben elsőbb nemzet az Anglusoknál. Nállok, valami csak a' köz jóra, valami a' népnek tökéletesítésére, és előmenetelére szükséges és alkalmas, a' leg nagyobb szorgalmatossággal gyakoroltatik. Tudomány, mesterség, kereskedés, tengeren és szárazon való katonaság mind virágjában vagyon, és a' ki köztök nem tanul, meg nem gazdagúl, vagy eggy, vagy más fel tételében nem boldogúl, nem méltó az éltető égnek tüdejében való bé szívására. Eggy Európai nemzet sem követi olly hiven a' hajdan virágzott Görög Birodalomnak nyomdokait, mint az Anglusok, ök a' mit tanúlnak, mind gyakorlás, mind egymással való vetélkedés által tanúllják azt, és imé ez az oka, hogy ott olly sok originalis emberek találtatnak. Illyetén vetélkedésnek neme köztök a' hajókon való kormányozás, mellyben minden esztendőben egyszer közönséges meg vizsgáltság tartatik, és annak, a' ki ezen mesterségében elsőséget érdemel, egy újdonna új hajó, és egy nagy emlékeztető ezüst pénz, avagy medallia adatik jutalomúl. Illyetén hajó kormánybeli közönséges meg vizsgáltságának innep napja vala *Londonban*, e' folyó hónapnak első napja, mellyre számos birtokosai, a' Római mód szerént eggy olly szekeret építettek a' tengerek istenének *Neptunusnak*, melly két colossalis nagyságú tengeri lovak által vonattott, mellyeknek fejeik és lábaik, és a' szekérnek kerekei belső mechanismus által igazgattatván, mintha ugyan élő állati érzékenység és elevenesség lett volna bennük, szüntelen való mozdulásban vóltak az előre való menetel közben. Mind maga a' három ágú villát kezében tartó *Neptunus*, mind más alatta való tengeri istenek, élő emberek által repraesentáltattak, avagy adattak elő, a' kik éppen olly köntösbe vóltak fel öltöztetve, mint a' közönséges játék néző helyeken jádzó személyek, 's azon közben szüntelen hangzottak és pengettek a' külömbkülömbféle táborig muzsikák.

Valamint másszor, úgy ezen alkalmatossággal is egynéhány személyek fúltak a' vízbe. De már ez nem újság Angliában.

Az újonnan keresett Amériikai tartományoknak óltalmazásokra hat ezer embert rendelt a' ministerium, még pedig olly parantsolatot adván nékiek, hogy előzzék meg az azoknak vissza vétetésekre küldetett Frantzia erős flottát. — Két ember 12 guinében fogadott a' *Londoni* nevezetes kaffé házban, hogy jövő *Mártziusnak* napjaig sem vehetik meg *Rotterdamot* a' Frantziák. — *Laval* és *Mortimer* hertzegeket tette a' király az Angliai zsóldba vétetett Fr. új regementnek Obestereivé. — Ismét eggy manifestumot fog a' *Londoni* ministerium közönségessé tétettetni, mellyben azokat a' Frantziákat, a' kik a' mostani Fr. constitutióval meg nem elégesznek, a' Britanniai zászló alá hívja, 's nékiek azt igéri, hogy az előbbi monarchica igazgatásnak formáját helyre állittya hazájokban. Értésére esvén a' ministeriumnak, hogy a' Frantziák Irlándiába akarnak ki szállani, a' leg jobb védelmező állapotba tétetett az oda való ki kötő hely. E' végre 15000 ember fog *Richmond* vezérlése alatt *Brighton* mellett táborba szállani. — *Pith* minister 30 ezer Bavarust akar Anglus zsóldba venni, 's e' végre alkúba is botsátkozott a' Palatinátusi V. Fejedellemmel. — Tellyes bizodalomban vagynak az Anglusok, hogy ha *Gr. Spenser* és *Grenville* ministerek szerentsések lesznek a' Cs. K. udvarnál való követségekben, még ebben az esztendőben vissza vétettetik az *Austriai Belgyiom*. Egynéhány Fr. fő tisztek engedelmet nyertek az udvartól arra, hogy az Angliában tartózkodó ki költözött Frantziákból szabad seregeket állittsanak fel, de a' mint tapasztaltatott, nem foly kívánságok szerént a' dolog.

Lord Mocartney nem bóldogúlt *Chinai* követségében. — Ennekelötte esztendővel olly végből küldetett ő *Peckingbe* a' *Chinai Császár*hoz, hogy

a' meg szorított Angliai kereskedést szabadabbá tehesse, 's ki nyerhesse azt, hogy nem a' *Cantoni*, hanem más közelebb való, és bátorosabb ki kötő hely engedtesen a' Britanniai kereskedő hajóknak, melly által nagyon öregbített vólna a' napkeleti Indiai kereskedő társaságnak haszna és nyeresége. Oda érkezvén a' fellyebb nevezett Lord, és egynéhány hólnap alatt meg tanulván a' Chinai czeremóniát, ennekelőtte esztendővel bé botsáttatott a' Chinai Császár udvarlására, a' Császári palotának, kertnek, pagodának (igy neveztetik az Indusoknak és Chinaiaknak templomaik) és teátrumának szemlélésére; de mihelyt tudtára adta vólna a' *Mandarinoknak*, az az, a' Császár fő udvari embereinek és ministereinek, követségének okát, azonnal egészlen el veltette előbbi kedvességét, 's leg kissebb választ sem nyert eleikbe terjesztett fel tételére. Hihetőkép az által idegenitette el magától a' Chinai ministeriumot, és udvari fő embereket, mivel azt kívánta, hogy egy rangjára nézve hozzá hasonló Chinésus éppen azon tiszteletet mutasson az Anglus király képéhez, mellyet ő a' Chinai Császárnak adni kénytelenítettett (*k*).

(*k*.) China, Sina, a' leg nagyobb és népesebb birodalom Asiában, napkeletre és délre a' nagy *Oceanus* tengerrel, napnyúgotra a' *Dalai Lama* és *Ava* országokkal, északra pedig nagy *Tartariával* határos, a' mellytől azon igen híres kő kerítés által szakasztatik el, mellyet *K. U.* születése előtt 215 esztendővel építettett *Chius* Chinai Császár, hogy az által örökös tsendességet és nyugalommal szerezzen birodalmának. Ennek a' kő kerítésnek a' hossza 400 német mélyföld, vastagsága 8, magassága pedig 10 ölni, 's egyátallyában égetett téglából, és négy szegeletü kövekből vagyon tsinálva, 's hegyen völgyön egyaransú. Az egész Biroda-

A' *Génuai* kormányozó Tanáts meg engedte *Lord Hoodnak*, hogy annyi Anglus hadakozó hajókkal mehessen bé a' *Génuai* ki kötő helyekbe, a' mennyi a' két Status közt való tracta által meghatározottatott. A' *Génuai* Tanátsnak ezen végzését minden úton módon meg akarta az ott tartózkodó *Fr. Ágens Tilly* akadályoztatni, de semmire se mehetett, melly miatt azt kívánnyá tőlle a' *Párisi* Közjóra ügyelő Comité, hogy adjon számot a' *Génuai* szegény Patriciusok, az az, a' régi, és fő nemesek közt ki osztatott öt millióról.

Svécia.

A' királyi familiának veszedelmére öszve eskütt *B. Armfeld*, 's czimborás társai ellen, múlt hólnapnak 30 dikán mondatott ki számos embernek hallattára a' törvényes szententzia. E' szerént, betsületét, életét, minden örökségét, és vagyonát el veszti *Armfelt*, és hogyha ő valaha a' *Svéciai* földre lépne, szabad leszen ötlet akár-

lom, mellynek hossza 425, szélessége pedig 270 német mérföld, igen termékeny, és mivel a' számos vizi tsatornáknak segítsége által gyakorla meg lehet a' földet nedvesíteni, minden esztendőben kéttzer teremnek a' mezők és kertek. Egy talpallatni földet sem lehetne találni, a' melly ne mivelletne, és gyümöltsöt ne teremne. A' folyó vizeken lévő hidakhoz, ország úttyaihoz, 's azok mellett lévő vendégfogadókhöz képest minden világi birodalmakat felül múl. Nagy bőséggel vagyon vasa, tzinje, reze, kényesője, aranya, ezüste, betsesköve, gyöngye, fűszerszáma, és gyógyító szere. A' *Chinai* porcellánhoz hasonló e' világon nem találattatik. Lakosai, kiknek száma 200 millióra megyen, igen okosak, emberségesek, szor-

kinek is meg ölni. — *Ehrenström* és *Rudensköld* Gróf kis asszony betsületeknek, életeknek, és vagyonaiknak el vesztésére sententziáztattak, azzal a' hozzá adással, hogy az elsőnek először jobb keze, annakutánna pedig feje vágattasson el. — *Aminoff* Obester, *Forster*, és *Armfelt* komornyikja ellen nem lehetett elegendő tanúbizonyságot találni, azért is a' két utolsóbb szabadon bocsátott, az elsőnek pedig tovább is, míg t. i. nagyobb világosságra fog dolga menni, tömlötzben kell maradni. — A' Status titoknokok, *Franc* fő postamester, *Lilje* Obristlájtinánt, *Sources* kereskedő's ennek segédje *Signeul* mindnyájan ártatlanoknak lenni találtattak. Báró *Palmquist* ügye még sem végeztetett el a' hadi itilő szék előtt.

galmatosak, szeretik a' szép és hasznos mesterségeket, tudományt, kiváltképen pedig a' mathésist. Uralkodó fejedelmek Császár nevezetet visel, és határozhatatlan hatalommal bir, lakó helye Pecking, mellynél nintsen nagyobb város e' világon, és a' mellynek lakosai egynéhány milliomra mennek, némelly útzái hat's több mélföld hosszúságúak. — A' Császárnak nyári mulató lakása Gehol, melly 150 Anglus, az az, 30 német mélföldre vagy on Pekkintől, és az ezek közt lévő tsinált úton, a' Császáron kívül, senkinek járni, avagy útni nem szabad, minden 60 dik lépésre egy strázsa áll rajta, és a' midön a' Császár ide amoda útni, szüntelen öntözik, a' pornak el háritására. Vallásokra nézve három szakaszra osztatnak fel a' Chinai lakosok, a' tudósok az egy és örökkévaló istent, a' nemesség és kösség a' jónak és gonosznak szerzőjét imádják, az úgy nevezett Bonzenek pedig reggel és este tisztelik bálvány isteneiket. Mindnyájan úgy tisztelik Confuciust, mint a' keresz,

Spanyól Ország.

Az eretnekeket vizsgáló szent székek, az úgy nevezett *Inquisitionale Tribunalnak* eddig vólt fő igazgatója, avagy *Inquisitora*, *Astroga* püspök bútsút vett hivatallyától, 's helyette a' *Toletanus* Érsek lett fő *Inquisitorá* (1). Ugyan ő, az *Indiai Patriárcha*, és *Godoy* az *Alcudiai* hertzegnek atya *Status* ministerekké tétettek a' király által. *Caro* Generál a' *Navarrában* táborozó *Spanyól* armádiának fő kórmányozója le mondott eddig viselt hivatallyáról, 's helyette *Gr. Colomera*, a' nevezett tartománynak *Vice* - királlya és *generalis kapitánnya* lett fő vezérré, és mivel ő már igen vén ember, két *Generál Lájtinántok* fognak alatta kórmányozni, u. m. *Urratia* *Biscayában*, *Ossuna* pedig *Navarrában*. — *Langara* *Admirál* *Carthagenában* szélnek botsátotta vitorláit, és a'

tények a' *Kristust*. — *Belől* virágzik a' *kereskedés*, ellenben az *Európaiakkal* való *kereskedés* nagyon meg vagyon szorítva, 's egyedül a' *Cantoni* ki kötő helybe botsátatnak bé, mellynek az úttya igen sok veszedelemmel vagyon öszve köttetve. Ezt akarták az *Anglusok* *Lord Macartney* közben járása által megváltoztatni. Utóllyára méltó azt is megjegyezni a' *Chinaiakról*, hogy ők soha senki ellen nem hadakoznak, hanem szüntelen való békességben élnek. — A' ki ezen roppant birodalomról többet kíván tudni, olvassa meg *du Hald* - nak *Chináról* irt, és *Frantzia* nyelvből már németre is által fordítatott könyvét.

(1.) A' *Spanyól Országi* eretnekeket nyomozó szent széket, deákül *Tribunal Inquisitionis Hispanicae*, avagy *Quaesitorium Fidei Tribunal*) *V Ferdinánd* *Spanyól* király állította fel 1478 dik esztendőben, eggy *Dominicanus* szer-

mint hallatik, az Olasz Országi ki kötő helyeknek védelmezésére indúlt.

Czernovitz 3 dik August.

Távol lévén minden népes, és nevezetes történetekkel tellyes világ piatzától, kéntelen vagyok tsak olly apróságokkal szolgálni, a' mi néműek magokat a' környülállás szerezént elő adják.

1. *Augustusnak* első napján járta meg a' *Chotimi Basa* a' várnak minden bástyáit és erős helyeit, 30 nagy rangú Törökökkel égyütt, és sok helyeken apró hibákat találván, kemény pirongatásokat tett a' Jantsár aga ellen, és megparantsolta nagy szorgalmatossággal fel építeni. — Azt beszélgetik a' Törökök egymás közt, hogy az őrizet a' várba 4000 főre fogna szaporittatni, és hogy két ezer Jantsárok e' végte útban vólnának.

2. *Moldovában* annyira meg óltsódott a' kövér marha, hogy 20 forinton a' leg nagyobb ökröt meg lehet venni, mivel sem széna, sem viz a' földön nintsen; a' halas tók tellyesek döglött barmokkal, kik vizre menvén, a' sár miatt vízszá nem jöhettek, hanem belé veszték a' toba. Ezen a' földön semmi féle gabona nem termett, sőt még a' fák levelei is már egészlen el száradtak; ég a' világ, 's viz nintsen, melly meg óltsa.

3. Hallatlan, de szent igaz, hogy *Juliusnak* 25 dikén *Szatavav* nevű városotkán Lengyel Országba olly tementelen sok békák mentenek ke-

zetesnek és első Fő Inquisitornak Torquemada Tamásnak javaslására, az Országaiiban lakott eretnekeknek, u. m. Maurusoknak, és Zsidóknak ki irtatásokra.

resztül, hogy azok egymás hátán araszni magassan ugrándoztak, és az Ország útyából sohol ki nem térvén, égyenesen *Lentsna* felé mentenek; a' békáknak neme az úgy nevezett katona béka, de ezen kívül ritkán közöttök olly nagyok láttattak, mellyekre az emberek nem emlékeznek; a' tsatának hossza eggy egész mélföldnire tartott, és az úton járók kéntelenítették szekerekkel előttök ki térni, mert ha közikbe mentek, azonnal magassan fel halmozódtak a' szekerek környül. A' jövendölés felette sok féle, melly a' népnek égyügyűségétől függ. s. a. t.

Elegyes Tudósítások.

Namurnak nevezetes erősségét a' földig akarják a' Frantziák le rontani. — *Jul.* 19-ik napjától fogva *Genevában* 200 gazdag lakosoknál többet fogattak el az oda való *Jacobinusok*, 's által adták őket az ott fel állitatott revolutionalis széknek.

Lauternt és *Lichtenberget* is fel égették a' Frantziák. — A' *Limburgi* lakosok mostan is példás hiveséggel viseltetnek Felséges Fejedelmek iránt. — A' Frantziák *Graubünden*en (*respublica Grisonum*) által akartak *Austriai Lombárdiába* ütni, 's e' végre szabados által menetelt kértek, de nem nyertek a' *Velencei* respUBLICÁTÓL.

* * *

Tudománybeli Tudósítás.

A' Magyar Advocat Historiai Dictionariuma felelő való Tudósítás.

Ezen könyvnek első darabja nem sokára kijő a' sajtó alól in 8 vo mai. szép fejer papiroson *Mansfeldnek* újonnan öntött *Garmond Antiqua* be-

tűjével. — 2.) A' könyvbe a' Német fordítás szerint az 5-dik 6 dik és a' leg újabb 7 dik darab, melly az 1794 ikig élt nevezetes személlyeket magába foglalja, bé lészzen iktatva, de nem küönös darabokban, mint a' németben vagyon, hanem, a' melly alkalmasabb, a' régi originalis articulusok közzé elegyítve. — 3.) A' Subscribenseknek egyy árkus 2 krajtzárba, a' nem subscribenseknek pedig 3 krajtzárba fog kerülni. — 4.) A' subscriptió azokért, a' kik az elébbi hirdást vagy nem tudták, vagy későn hallották, még a' jövő Pesti Leopold napi vásárig tart. — 5.) A' Subscribensek akár Komáromi Typographus *Weinmüller* úrhoz, akár hozzám küldhetik francózott leveleiket. — 6.) A' ki 10 exemplárra subscribál, annak a' 11-dik ingyen megyen. — 7.) Ezen hasznos és szükséges könyvet Hazánk nagyjainak a' Magyar Literaturát elő mozdítani kívánó nemes indúlatjokba ajánlom.

A' kiknek *Broughton Religioi Lexicon*a tétzik, azok azt Komáromban a' *Weinmüller* úr Typographiájában méltóztassanak kerestetni.

Komárom 11. Aug. 1794.

Mindszenti Sámuel.